

наведеному прикладі було використано прийом конкретизації, що є підбіром слів із більш вузьким об'ємом значення, ніж у поняття, що використовується в оригіналі ("jobs" – "метод", а не "робота").

Отже, уміння використовувати їх на практиці дають можливість у перекладі змінювати лексичні елементи мови оригіналу з метою адекватного передання їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із урахуванням норм мови перекладу. Переклад слів із різним об'ємом значення в мові оригіналу та мові перекладу є лише однією з багатьох нагальних проблем теорії та практики перекладознавства. Розгляд інших може становити перспективу подальших досліджень у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М. : Международ. отношения, 1975. 240 с.
2. Аристов Е. А. Английские слова и их употребление / Е. А. Аристов, Д. Н. Барская. Львів : Світ, 1972. 390 с.
3. Носенко И. А. Пособие по переводу научно-технической литературы с английского языка на русский. М. : Высшая школа, 1974. 152 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІНЖЕНЕРНОГО ПРОФІЛЮ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

З.І. Гирич, д-р пед. наук, доц.

*Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4554184>

Активізація пізнавальної діяльності іноземних студентів не тільки в умовах аудиторної, а й у позааудиторній самостійній роботі є неодмінною умовою формування їх комунікативної компетенції в процесі навчання української мови як іноземної у вищому технічному навчальному закладі. Саме в самостійній роботі найкраще проявляється мотивація студента, його цілеспрямованість, самоорганізованість, самостійність, самоконтроль й інші особистісні якості. Зовнішній контроль за самостійною роботою з боку викладачів повинен поєднуватися з самоконтролем студентів.

Формуванню умінь і навичок самостійної роботи студентів, у тому числі іноземних, присвячені дослідження О. Малихіна, О. Рощупкіної, С. Чічланової, О. Щоголевої й ін. Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених самостійній роботі, чіткого й однозначного трактування цього поняття не існує. До сих пір поки немає ще й єдиного розуміння того, яку одиницю в дидактиці представляє самостійна робота: чи то це метод навчання, чи то прийом навчання або форма організації навчальної діяльності студентів. Автори по-різному інтерпретують види самостійної роботи.

Наведемо найбільш важливі, на наш погляд, методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи іноземних студентів інженерного профілю в процесі навчання української мови. Самостійна робота студентів з української мови може бути ефективною лише в разі її раціональної організації, керівництва з боку викладача. Поняття «самостійність» включає в себе конкретні ознаки: володіння доцільними методами й прийомами роботи, ініціативність, творче ставлення до виконуваної роботи, вміння планувати й організовувати свою діяльність. Завдання організації самостійної роботи поділяються на групи: 1) вузько спеціальні («мовні»), спрямовані на оволодіння лексико-граматичною будовою мови, мовленнєвими вміннями й навичками; 2) професійно-спрямовані, що виходять за рамки цілей практичного курсу української мови й зливаються із загальними завданнями підготовки фахівців того чи іншого профілю. Перші можна класифікувати як завдання вирівнювання й вдосконалення мовного рівня студентів. Для вирішення цих завдань у самостійній роботі студентів необхідно:

1) конкретизувати на основі даних про вихідний рівень мовної підготовки студентів ті навички й вміння, удосконалення яких потребує вся група, підгрупа й окремі студенти; 2) підготувати індивідуальні плани самостійної роботи студентів, координуючи їх навчально-мовленнєву діяльність з робочим планом таким чином, щоб до кінця кожного етапу навчання студенти приходили приблизно з однаковою мовленнєвою підготовкою. Вирівнювання мовленнєвого рівня студентів пов'язано з ліквідацією мовленнєвих помилок у вживанні граматичного матеріалу програмних тем. З метою успішного розв'язання мовних завдань у самостійній роботі студентів викладачам української мови необхідно: підібрати дидактичний матеріал, спеціально призначений для самостійної роботи з усіх розділів програми, і забезпечити ним студентів; розробити форми здійснення контролю за самостійною роботою студентів і здійснювати його так само, як контроль на аудиторних заняттях. Професійно спрямовані завдання організації самостійної роботи студентів з української мови диктуються профілем вишу (факультету), які зумовлюють як змістовну сторону навчального матеріалу (тексти за фахом), так і види навчально-мовленнєвої діяльності: конспектування, тезування, запис лекцій, анутовання, реферування й т. п. З метою вирішення цих завдань рекомендується: 1) підібрати тексти за фахом і суміжних дисциплін; 2) розробити систему завдань, вправ, спрямованих на формування навичок і вмінь самостійно вирішувати мовні й комунікативні завдання; 3) розробити форми контролю самостійної роботи й ступеня сформованості компонентів самостійності в роботі з літературою за фахом українською мовою.

Необхідно відзначити важливість використання алгоритмізованих вправ. Об'єктом алгоритмізованої вправи можуть бути мовні одиниці, що піддаються управлінню (правила словотворення, словозміни, правопису,

зв'язку з іншими одиницями мови й т. п.), тому завдання можуть виконуватися студентами «за зразком» і в разі відсутності викладача.

У зв'язку з розглядом самостійної роботи студентів необхідно зупинитися на компетенції викладача-філолога, що працює у вищій інженерного профілю. Викладач української мови може ефективно навчати іноземних студентів, враховуючи їх рівень володіння українською мовою, особливості рідної мови й рідної культури, специфіку навчання в технічному виші, знаючи зміст навчальних планів, програм з фахових дисциплін і спадкоємність їх вивчення, етапи інженерного пошуку, професійні потреби майбутніх інженерів, а також сферу застосування отриманих професійних знань.

Отже, організація самостійної роботи іноземних студентів інженерного профілю в процесі навчання української мови здійснюється в аудиторній і позааудиторній роботі з обов'язковим виконанням завдань і подальшої їх перевірки викладачем. При цьому велика увага приділяється формуванню навичок й умінь в основних видах мовленнєвої діяльності. Завдання організації самостійної роботи поділяються на мовні й професійно-спрямовані.